latatagu tua soojuses (umbes 16° Zelsiuse järele) nii palju wees ära, kui palju willu sinna sisse mahub. Willad lastagu selles wees ja soojuses 1 tunni 2 päewa liguneda. Selle pehemise wiisi juures ei pruugi mitte karta, et will rikutud saaks. Lõpeks pestagu willad külma weega hästi puhtaks.

Sellwiisil willa puhastatut wõib nüüd ka kohe wärwida, kui seda soowitakse. Wärwimist wõib ükst järgmisel wiisil ette wõtta.

Wask katla ehk ka waabatud poti sisse walatagu wett ja pandagu sinna nii palju weewlihaput juure, et weel hapu magu juures on, seie pandagu wähem wärwi sekka, kui lõnga karwaks just tarwis on ja lastagu ta (ümber segades) hästi ära sulada. Nüüd pandagu willad sinna sisse ja segatagu neid ümber ning aetagu pada aegamööda keema. Siis wõetagu willad wälja, pandagu nad sõela sisse nõrendama. Natuke willu kuiwatatagu aga ära, et näha saada, kas neil soowitud karw on. On karw liiga walkjas, siis sulatatagu weel natuke wärwi juure ja keedetagu neid uuesti. On itka mõnda aega tarwis, enne kui wärw willadest hästi läbi on läinud. Kui 100 naela willade peale 5 naela (s. o. 5%) wärwi pannakse, siis lähawad willad juba õige tumedaks, enamist on 1 % ehk ka ½ % tüllalt. Wärwitud willa tuleb nüüd hästi külma wee sees peseda ning seega on töö lõpetatud. Sell wiisil wõib, ilma et wärw pesedes ära lähab, järgmiste wärwidega willu wärwida:

Naftakollane (Naphtalgelb) . . wärwib kollaseks,
Hapuroheline (Säure-Grün) . mitmet wiisi roheliseks,
Hapu-fuksiin (Säure-Fuchsin) . „ wiolett punaseks,
Kalewipunane (Tuchroth) . . . „ weripunaseks,
Indulin . . . . . „ sinimustaks,
Nigrosin . . . . . „ hallmustaks,
Lioniisinine (Lyoner-Blau) . . „ ilusaks siniseks.

Tahetakse teist karwa saada, siis segatagu neid wärwisi ja seega wõib hulk mitme karwalisi wärwisi saada

Need aniliin-wärwid on toguni lihtsad pruukida, kuna teiste tarwis iseäralisi nõuusid tarwis on. Willad saawad weeski ehk kodus kraasitud ja kas wabritus ehk kodus kedratud. Muidugi on wabrik siin parem kui käsi. Pikemalt siin masina tööst rääkida, ei arwa meile tarwis olema.

6. Karjakaswatajale.

Mitu emaloома ühe isaloома kohta arwatakse:

Märasid 35—40. Weiseid 40—50. Lambaid 35—40. Kitsa 60—80. Sigu 25—30. Kanu 15—20. Parta 10—12. Anisid 5—8. Tuisid 1. Kalkunisid 8 emaloома 1 isa kohta.

Paaritamiseks tarwitawad:

Hobune, lehm ja lammas 22—36 tundi; siga 30—40 tundi. Kui sigitamine korda ei läinud, siis otsib hobune 8—10 päewa pärast uuesti, lehm 21—28 päewa pärast, lammas 14—21 päewa pärast, siga 21—28 päewa pärast. Poegimise järele otsib hobune uut paaritamist 14 p. p., lehm 28 p. p., lammas 185 p. p., siga 35—42 päewa pärast.

Sugutamise wõim kestab:

Täkul 5—20 aastani, Märal 4—10 aastani; pullil 2—7 aastani; lehmal 18 kuust kuni 10 aastani; tuldil 1 aastast kuni 4 aastani; emisel 9 kuust kuni 8 aastani; oinal 2 aast. kuni 6 aast.; lambal 2 aast. kuni 8 aast.

Kandmise aeg.

Keskmine kandmise aeg on: hobustel 340 päewa, weistel 285 p., lammastel ja kitsedel 154 p., sigadel 120 p., koertel 63 p., kassidel 56 päewa.

Warem ja hiljem kandmise aeg: hobustel kõige lühem 330 p. kõige pikem 419 p.; weistel kõige lühem 240 p. kõige pikem 321 p.; lammastel ja kitsedel kõige lühem 146 p. k. pik. 158 p.; sigadel k. lüh. 109 p. k. pi.. 133 p.

Kui kaua loomi üleskaswatamise juures imetada tuleb:

Põrsaid 7 nädalat; kitsa 8 n.; wasikaid 9 n.; warsa 15 n.; talleks 17 nädalat.